

Aftenposten, torsdag 31.12.92

Vår jord, vår fremtid

Av statsminister Gro Harlem Brundtland

En undersøkelse blant 10 000 13 - 16-åringer viser at det de unge legger aller størst vekt på er vern av livsmiljøet. Dette er nærmest for en julegave å regne; det betyr større optimisme for fremtiden. Og er det ikke det vi søker etter og kan samle oss om ved et årsskifte: Troen på at det kan gå fremover. Troen på at fremtiden blir bedre en fortiden. Troen på at vi selv ikke er prisgitt usynlige krefter, men istand til å omsette vilje i handling. Ungdommens engasjement gir håp om at vi kan få oppslutning om radikale forandringer i måten vi bruker naturens gaver på.

Vi vil alle kjempe for det vi er opptatt av, og unge mennesker er heldigvis mer utålmodige enn de fleste. Derfor er det ofte mye kritikk å høste fra de unge. Det må vi akseptere og la oss inspirere av. Miljøvernminister Thorbjørn Berntsen etterlyste nylig miljøorganisasjonene i samfunnsdebatten. Var de gått i dvale etter FN-konferansen i Rio? Vi trenger miljøorganisasjonene til å puste oss i nakken, sa Thorbjørn, på sin karakteristiske måte.

Sammenlignet med andre land har vi et godt miljø i Norge, men vi har også viktige hjemmelekser å lære for å kunne fortsette vår rolle som internasjonal pådriver når de virkelige vanskelige og truende miljøproblemene står på dagsordenen. På mange områder er vi kommet langt, og lengre enn vi har forpliktet oss til:

- Svovelutslippene er redusert med 60%.
- CO₂-utslippene har holdt seg uendret de siste 3 - 4 år.
- Blyinnholdet i lufta er sunket med 33 % på tre år.
- Utslippene av NO_x går nedover.
- Utslippene av miljøgifter fra industrien er sterkt.

redusert.

- Forbruket av oson-nedbrytende KFK-gasser er redusert med 66% siden 1986.

Miljøverndepartementets budsjett er økt med 180% siden Arbeiderpartiet tok over regjeringen i 1986. Nye utfordringer ligger innen håndtering av spesialavfall som skaper problemer i et vidstrakt land, men også her øyner vi løsninger gjennom nordisk samarbeid.

Vi er glade i naturen her i landet. Allerede på 70-tallet la vi grunnlaget for et omfattende naturvern med muligheter for friluftsliv. Nå ligger nye planer på bordet, for nasjonalparker, rovdyrplanen, Samlet Plan for vassdrag, verneplanen for vassdrag, barskogsplanen og handlingsplan for kulturminneforvaltning. Skal vi være troverdige pådrivere internasjonalt er det viktig at vi holder orden i eget hus. Men, mange av de problemer som angår oss selv kan vi ikke løse her hjemme. Derfor trenger vi internasjonalt forpliktende samarbeid. Hele 90% av den sure nedbør som ødelegger vår natur kommer med vinden fra andre land. Norge har for lenge siden oppfylt sine forpliktelser. Nå er vi igang med forhandlinger om en annengenerasjons miljøavtale for svovelbekjempelse, hvor vekten blir lagt på naturens tåleevne.

Sur nedbør fra andre europeiske land er et stort problem i Sør-Norge. I Nord-Norge er det det katastrofalt forurensende nikkerverket på Kola som står for de virkelig alvorlige svovelutslippene. Dette ene russiske verket alene slipper ut like mye SO₂ som hele Norge. Dette tok jeg opp med President Jeltsin da vi drøftet miljøproblemer i Nord denne sommer under KSSE-møtet i Helsingfors. Han var helt klar i sitt syn på at det problemet måtte løses. Men de politiske problemer i Russland er som vi vet, store.

I hele år har det pågått et stort arbeid i samarbeid med Finland og Sverige for å få russerne med på det såkalte Kolaprojektet om modernisering av verket og reduksjon av forurensningene med over 90 %. Dessverre har det hittil vist

seg vanskelig å komme frem til en omforent løsning. Nå har vi sammen med russiske, svenske og finske eksperter utarbeidet tre nye alternative moderniseringsprosjekter. Det står altså ikke på norsk vilje, og vi står fast på vårt tilbud om å bidra med 300 millioner kroner til tiltak som gir økologisk tilfresstillende resultater. Vi ser ingen grunn til at endelige beslutninger om en løsning ikke kan bli truffet i 1993.

Vi har også godt håp om at problemene med lagring og dumping av atomavfall kan bli bragt nærmere en løsning. Dette er helt overordnet mål for oss og vi vil stå på overfor russerne så lenge det er nødvendig og så lenge det ikke er kommet til en tilfredsstillende løsning. Nord-Norge er jo helt avhengig av sine naturressurser.

Nylig leste jeg i avisene at man fra kritisk hold mente at Norge hadde tatt en miljøpause. Det har jeg ikke merket noe til, og heller ikke Thorbjørn Berntsen. Det som kan ligge bak er at mange lærte hvor vanskelig globalt samarbeid kan være under Rio-konferansen i sommer.

Utviklingslandenes forventninger til Rio-konferansen var i særlig grad konsentrert om krav om å mobilisere større overføringer fra Nord til Sør, både når det gjelder finanser, teknologi og kunnskap. Utviklingslandene så på dette som helt sentrale forutsetninger for at de ville være rede til å påta seg nye og sterke forpliktelser om miljøvern. De så på i-landenes ønske om å bevare jordas regnskog som forsøk på inngrep i deres selvråderett. Vi møtte motstand på mange andre områder, som f.eks. Den katolske kirkes kampanje for at familieplanlegging ikke måtte omtales i arbeidet med befolknings spørsmål.

I Regjeringens melding om Rio-konferansen fremgår det imidlertid hvilket stort arbeid som er igang for å følge opp vedtakene fra Rio. Vi vil snart ratifisere Klimakonvensjonen og konvensjonen om biodiversitet. Det skal utarbeides nasjonale handlingsplaner for å nå konvensjonenes mål. I den

forbindelse har regjeringen gjort det klart at det vil bli satt iverk tiltak for å nå den norske klimamålsettingen. Denne målsettingen er ikke svekket, slik Dagbladet synes å tro. Når vi har justert den norske CO₂-avgiften noe, er det ene og alene fordi disse avgiftene ligger himmelhøyt over hva andre land har vedtatt, og fordi vi nå må få folk i arbeid. Men selv etter justeringene ligger oljenasjonen Norge i verdenstoppen når det gjelder å beskutte bruken av denne ressursen. Dette er en politikk som skaper uro i andre oljeproduserende land fordi de ser slike tiltak som en trussel mot hva de kan tjene på oljen sin. Disse landene forstår ikke at Norge er villig til å gå så langt som vi gjør.

Norge vil i 1993 som kanskje det eneste land i verden gi mer enn 1% av bruttonasjonalinntekten som utviklingshjelp. Gjennomsnittet for de rike industrilandene er 0.35% altså 1/3 av hva Norge bidrar med. Selv i vanskelige økonomiske tider, som da oljeprisen falt dramatisk i 1986, og nå med stor arbeidsledighet, har vi maktet å opprettholde et slikt internasjonalt engasjement. Vår bistand har hovedvekt på fattigdom, barn, helse, utdanning og miljø. Vi må se på utviklingshjelpen som en del av Norges bidrag til fred i verden. Sammen med vårt FN-engasjement og våre fredsbevarende styrker er utviklingshjelpen, og den miljøbistand vi gir i tillegg til u-hjelpen med på å skape en bærekraftig utvikling.

Vi fører en politikk som gjør at vi kan se den unge generasjon i øynene. Som miljøvernminister, og senere som statsminister har jeg likevel ofte opplevd at kritikere har forsøkt å gi strykkarakterer i miljøpolitikken, til tross for de høye ambisjoner som ligger til grunn for arbeidet. Men heller ikke i 1993 tar vi noen miljøpause. Det blir nok å gjøre for oss alle.